

EINDELIJK KEUS in emissiearme stallen

Met de komst van de ligboxenstal werd de melkveehouderij in de jaren zeventig grootschalig gemoderniseerd. Die stallen worden nu massaal afgeschreven en opnieuw vindt er een moderniseringsslag plaats naar stallen met veel aandacht voor welzijn, milieu en efficiency. Wat bouwen ondernemers en hoe loopt het met de vergunningen?

Natuur of ondernemerschap?

'Bosjes in de buurt' kunnen de ambities flink dwarsbomen. Toch zijn er vaak wel mogelijkheden om te bouwen, denkt Gert-Jan Monteny van Monteny Milieu Advies.

Foto: Geesje Rotgers

Sinds enkele jaren verovert de moderne 'Maatlatstal' de melkveehouderij. Deze stal, die voldoet aan de eisen van de Maatlat Duurzame Veehouderij, is de nieuwe norm. De stal is ruim en licht, en kent daarbij een fris stalklimaat. Gert-Jan Monteny van Monteny Milieu Advies schat dat er

inmiddels zo'n vijfhonderd 'Maatlatstallen' zijn gebouwd in Nederland. Hoewel de stal een stuk duurder is in bouw (4.000 euro per koeplaats, exclusief melkinrichting) zijn veehouders er over het algemeen zeer tevreden over. "Ik hoor vaak dat koeien in zo'n ruime stal jaarlijks wel 500 kilo meer melk geven." Op zich is die 'spontane' verbetering niet vreemd: de koeien kwamen uit een niet-optimale productieomgeving met krappe ligruimtes, gedrang aan het voerhek en overbezetting.

Vergunningetraject

Op vrijwel alle bedrijven gaat de nieuwbouw gepaard met (op termijn) uitbreiding in aantal dieren. Veehouders kunnen door de schaalvergroting en automatisering per persoon meer dieren aan dan in het verleden. De aanvragen van de milieuvergunning en bouwvergunning geven doorgaans weinig problemen.

De regelgeving is helder en de gemeenten kunnen daar goed mee overweg. Met de Natuurbeschermingswetvergunning (NB-wet) ligt dat minder eenvoudig. Die moet van de provincie komen en dáár blijken de onduidelijke toetsingskaders geregeld reden voor (veel) oponthoud. Monteny heeft wat deze vergunning betreft positieve ervaringen met de provincie Overijssel. Hier zijn de ambtenaren pro-actief en ook de provincie Brabant heeft inmiddels een werkbaar beleidskader. De spelregels verschillen per provincie. Gezien het landelijke beleid is dat absurd. In feite komt het erop neer dat de ambtenaren van de ene provincie meer of minder lef hebben dan die van de andere. Sommige provincies zijn bang dat hun toetsing later wordt 'afgeschoten' bij de Raad van State. De trage procedure rondom de afgifte van een NB-wetvergunning kan een onderneming op slot zetten. Monteny kent schrijnende gevallen waarin de procedure al een jaar of zeven loopt. "Ik ben een groot voorstander van natuurbehoud, maar dossiers jaren laten liggen, dat zou niet mogelijk moeten zijn."

Wanneer de ambtelijke molens stil komen te staan en de beslissing alsm

uitblijft, adviseert Monteny de plannen 'gewoon' uit te voeren naar de beste kennis die beschikbaar is. "Het mag geen doekje voor het bloeden worden, maar er moet serieus rekening worden gehouden met de beste emissiearme technieken." Een overheid mag volgens de milieuadviseur niet van een ondernemer verwachten dat die investeringen uitstelt omdat de overheid zijn eigen beleidskaders niet op orde heeft.

Emissiearm bouwen

"Bij beweiding voldoe je altijd aan het Besluit huisvesting", stelt Monteny. Wanneer de dieren permanent worden opgestald, is het een ander verhaal: dan moet er emissiearm worden gebouwd, zeker als je vlakbij een natuurgebied zit. Een stal zonder emissiearme techniek heeft een ammoniakuitstoot van 11 kilo per koe per jaar bij jaarrond opstallen van

Plan uitvoeren als ambtelijke molen stagneert

het vee. (Bij beweiden is de jaarlijkse emissie vastgesteld op 9,5 kilo ammoniak per koe). Monteny denkt dat 6,5 kilo per koe per jaar het minimum is wat met de beste emissiebesparende technieken haalbaar is. "Bij een dergelijke uitstoot doe je al heel veel." De keuze uit emissiearme staltechnieken voor de rundveehouderij is zeer beperkt. Eigenlijk biedt de lijst met erkende emissiearme technieken voor veel ondernemingen geen acceptabel systeem. "Maar daarin komt snel verandering", stelt Monteny: "Er komen zeven nieuwe emissiereducerende vloertypen aan. Die zijn nog niet officieel erkend, maar het ministerie van Infrastructuur en Milieu wil ze alvast toestaan om de ontwikkeling van emissiearme melkveestallen te bevorderen. Volgens Monteny, die voorheen onderzoek verrichtte aan emissiearme huisvesting voor Wageningen Universiteit, zijn de nieuwe systemen veelbelovend. "Ik

adviseer ondernemers nu al om zo'n vloer uit te kiezen en in de nieuwe stal te leggen." Voorwaarde voor installatie van zo'n vloer is dat er binnen drie jaar emissiemetingen (kosten 50.000 euro of 100.000 euro bij gelijktijdige stof- en methaanmetingen) worden gedaan in de stal. De verwachting is dat de fabrikanten van de vloeren (een deel van) de kosten van de metingen voor hun rekening zullen nemen. Dat de vloeren bij die metingen toch nog worden afgekeurd door Infrastructuur en Milieu, daarin gelooft Monteny niet. "Inmiddels hebben er al oriënterende metingen plaatsgevonden en die pakten voor alle vloeren gunstig uit. Van grote afwijkingen bij de echte metingen zal geen sprake zijn." De emissiearme nieuwe vloertypen (circa 100 euro per m²) zijn een stukje duurder dan de traditionele roostervloeren (circa 30 euro per m²). Met de ruimere oppervlaktetypen (4,5 tot 5 m² per koe in plaats van 3 m²) in de stal betekent een emissiearme vloer een meerprijs van 500 euro per

koeplaats. Voordeel van veel nieuwe vloeren is een toplaag waarin rubber is verwerkt of een profiel van beton. Dat is gunstig voor de klauwgezondheid, de betrouwbaarheid en dus het dierenwelzijn.

Beweiden

"De meeste bedrijven die nu op slot zitten vanwege de ammoniak, kan ik los rekenen als ze de koeien gaan weiden", stelt Monteny. Maar in de praktijk roept dat beweiden veel vragen op. Wanneer is er sprake van beweiden en wanneer niet? Volgens Monteny is dit een non-discussie, het zoeken naar mazen in de wet. "Iedere veehouder weet heel goed wat er onder beweiden wordt verstaan." Monteny vindt dat de maatschappij en politiek minder stringent moeten zijn in het 'naar buiten jagen' van de koeien. "Een koe moet de beschikking hebben over een wei en zelf kunnen kiezen wanneer zij naar binnen of buiten wil. Als het warm is, regent of waait, is de koe écht liever binnen. Bij dit weer is het in de stal comfortabeler. Hier heeft de

koe de beschikking over een zacht ligbed, vrij eten, licht, lucht en beschutting.

Subsidies

Veel welzijns- en milieuvriendelijke stallen komen in aanmerking voor subsidie. De stallen vallen onder regelingen als de Maatlat Duurzame Veehouderij met gunstige belastingmaatregelen, zoals MIA en Vamil, of investeringssubsidies. Monteny: "Deze week kreeg ik nog te horen van een klant dat hij ruim 250.000 euro aan subsidie kreeg op een stal die een miljoen euro kostte. Dat is een mooi bedrag." Voorheen kwamen eigenlijk alle welzijns- en milieuvriendelijke stallen in aanmerking voor subsidie. Dit jaar werden de regels aangescherpt, waardoor het nog zo'n 60 procent van de stallen betreft. "Om in aanmerking te komen voor subsidie moet je aantonen dat je meer doet dan je eigenlijk zou moeten doen", aldus Monteny. <

Vloer voor welzijn en milieu

Deze koeien lopen op de zogenaamde Comfort Slat Mat. De vloer heeft een toplaag van rubber en de spleten tussen de vloerdelen zijn afgedicht met kunststof flapjes.

Foto: Geesje Rotgers

Wat te doen bij trage ambtelijke molens?

Vergunningenprocedures kunnen lang duren. Met name als de aanvrager er niet bovenop zit. Monteny adviseert nooit te gaan wachten, maar zeer regelmatig op te bellen en te vragen hoe het ermee staat. "Bel een week na het indienen van de aanvraag of die is aangekomen en wanneer je terug mag bellen over de voortgang. Als je niet belt, wordt er geregeld weinig haast gemaakt met de aanvraag", ervaart Monteny. Een proefstalprocedure bijvoorbeeld duurde in het verleden soms twee jaar. Door met grote regelmaat in de telefoon te klimmen, weet hij de procedure meestal te beperken tot de vastgestelde termijn van 20 weken. Als de overheid zich niet houdt aan de behandelingstermijnen die ervoor staan, kan een beroep worden gedaan op de Wet Dwangsom en Beroep. Per overschrijding van de termijn kan dan zo'n 1.900 euro worden geïncasseerd. In de praktijk wordt vrijwel geen gebruik gemaakt van die wet. Enerzijds vanwege onbekendheid hiermee en anderzijds omdat de kosten van zo'n procedure vaak hoger zijn.